

På randen af vulkanens krater

Santorini er en af de græske ferieøer, som også danske turister valfarter til. Men bag øparadiset gemmer sig en eksplosiv historie og en monster-vulkan, der konstant truer med nye udbrud. Det næste gigantiske udbrud er der dog længe til.

HENNING ANDERSEN OG KLAUS DOHM | newton@jp.dk

Udsigten fra de karakteristiske hvide huse på Santorini er bjergtagende. Men skønheden er skabt af en eksplosiv forhistorie.

Foto: Michael Virtanen/AP

SANTORINI, GRÆKENLAND

Den skønneste natur er skabt af de voldsomste kræfter. Det er den græske ferieø Santorini i Det Ægæiske Hav ca. 200 kilometer syd for Athen det måske bedste eksempel på.

Når øen med de stejle klipper og karakteristiske hvide huse dukker op i horisonten af det azurblå hav, er der umiddelbart ikke meget, der bryder idyllen.

Men øens historie er fuld af dramatik med stribevis af vulkanudbrud, hvoraf det største i 1613 f.Kr. var det voldsomste, som er registreret på jordkloden i historisk tid. Det kategoriseres lige under de såkaldte superudbrud, som ligger længere tid tilbage.

Forskerne bliver hele tiden klogere på, hvad der dengang skete for mange tusinder år siden – og hvad der er i vente, når vulkanens smelteammer igen er fyldt og klar til endnu en eksplosion i

gigantstørrelse. Også selv om den ikke er lige om hjørnet.

Når vulkanen på Santorini skal kortlægges, er det nødvendigt at gå op til en million år tilbage i tiden. Undersøgelser afslører, at der så langt tilbage har fundet ekstremt eksplosive vulkanudbrud sted gentagne gange, og at vulkanen på Santorini opfører sig særdeles ubehageligt i intervaller med ca. 20.000 års mellemrum. Indimellem opbygges vulkanens kegle af sine udbrudsprodukter fra mindre kraftige udbrud.

Det største udbrud i historisk tid for 3.626 år siden har fået tilnavnet "Det Minoiske Udbrud", da arkæologiske udgravninger viser, at den minoiske kultur ikke kun på Santorini, men også på Kreta, der ligger 120 kilometer syd for Santorini, forsvandt i tiden herefter. Denne katastrofe har været rystende, og der er ingen overlevende beretninger. Men da en hel kultur forsvandt, er det nærliggende at tro, at sagnet om Atlantis,

som den græske filosof Platon lægger navn til, kan have sit udspring i dette udbrud.

Jordskælvne varslede katastrofen

I 2002 fandt man en forkullet olivengren i de tykke lag af aske fra dette udbrud. Ved analyse af barken og årringene på olivengrenen, kunne man nu datere tidspunktet for udbruddet til at have fundet sted i år 1613 f. Kr. plus eller minus 13 år.

Undersøgelser af lagdelingen af det vulkanske udslyngede udbrudsmateriale i dette udbrud viser, hvordan udbrudsforløbet fandt sted:

Det begyndte med mindre jordskælv, rumlerier og skyer af aske. Pludselig en dag rejste der sig en gigantisk søjle af aske og pimpsten til en højde af måske 30 til 50 kilometer over vulkanen båret til vejs som i en brølende jetstrøm af de undvegne gasser fra smelten under vulkanen i form af aske og lette, løse pimpsten.

Det kan komme når som helst, men det vil ikke komme bag på os. Bare rolig.

Nikolaos Christou
Geolog
Institute for Study and Monitoring of the Santorini Volcano